

Rakendusplaan Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2014–2020 „Teadmistepõhine Eesti” eesmärkide täitmiseks aastatel 2016–2020

Kiidetud heaks
Vabariigi Valitsuse
26. mai 2016.a korraldusega
nr 183

1. Sissejuhatus

Käesolev Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni (TAI) strateegia 2014–2020 „Teadmistepõhine Eesti”¹ rakendusplaan (edaspidi *rakendusplaan*) on koostatud vastavalt Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2005. a määrusele nr. 302 („Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord”), mis näeb ette, et valdkonna arengukava viiakse ellu rakendusplaani alusel, mille vastutav minister esitab Vabariigi Valitsusele hiljemalt kolme kuu jooksul valdkonna arengukava kinnitamisest arvates. Rakendusplaan aastateks 2014–2017 kiideti heaks 03.09.2014 valitsuse korraldusega nr 377. Käesolev rakendusplaan on järjekorras teine TAI strateegias 2014–2020 „Teadmistepõhine Eesti” (TE III) sõnastatud eesmärkide, meetmete ja tegevuste rakendusplaan ning puudutab tegevusi aastatel 2016–2020.

Rakendusplaan käsitleb ka tegevusi, mille eesmärk on toetada Euroopa teadusruumi (European Research Area, ERA) eesmärkide saavutamist. ERA on üks Euroopa Liidu juhtalगतuse „Innovaatiline liit” nurgakividest ja strateegia „Euroopa 2020” oluline komponent, mis keskendub Euroopa teadussüsteemide potentsiaali maksimeerimisele, innovatsiooni soodustamisele, liikmesriikide teadusliku ja tehnoloogilise baasi tugevdamisele ning ka nende konkurentsivõimele ja võimele lahendada suuri ühiskondlike probleeme.

Rakendusplaani lisana nr 3 kinnitatakse Eesti kosmosevaldkonna tegevuskava 2016–2020. Aastatel 2014 ja 2015 on kinnitatud rakendusplaani lisad nr 1 (Eesti teaduse infrastruktuuri teekaardi objektide loetelu) ja lisa nr 2 (Eesti osaluse strateegiline raamistik Euroopa Liidu teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni partnerlustes).

Strateegia eesmärgid

TAI strateegia käsitleb Eesti ees seisvaid väljakutseid TAI korraldusele, ettevõtlusele ja majanduse konkurentsivõimele, avalikule sektorile ning TAI poliitika kujundamisele. Strateegia on suunatud ühiskonna jätkusuutliku arengu toetamisele teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni kaudu. See aitab kaasa Eesti pikaajaliste arengustrateegiate eesmärkide saavutamisele.

Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni arendamise **üldeesmärk** on luua soodsad tingimused tootlikkuse ja elatustaseme kasvuks, heaks hariduseks ja kultuuriks, Eesti kestmiseks ja arenguks. TAI strateegia alaeesmärkideks on:

- 1. Eesti teadus on kõrgetasemeline ja mitmekesine.** See on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline ja nähtav ning katab põhilisi kõrgharidus- ja kultuurivaldkondi. Teadusasutuste võrk tegutseb tõhusalt. Taristu on nüüdisaegne. Teadlaste ja innovaatorite järeelkasv on kindlustatud. Eesti on atraktiivne koht teadus- ja arendustöök ning teadlaskarjäär on populaarne.
- 2. Teadus- ja arendustegevus toimib Eesti ühiskonna ja majanduse huvides.** See lähtub ühiskonna ja majanduse vajadustest ning tähtsustab rakendusi. Teadusasutused on motiveeritud

---

¹ Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2014–2020 „Teadmistepõhine Eesti“ heakskiitmine – Riigi Teataja III, 29.01.2014, 2.

tegema rakendusuringuid ning tulemuslikku koostööd ettevõtjate ja valitsusasutustega. Riik on rakenduslike uuringute ja arendustööde tark tellija. Sotsiaal-majanduslikel eesmärkidel tehtavate uuringute korraldus on tõhus.

3. **TA muudab majandusstruktuuri teadmismahukamaks.** Nutika spetsialiseerumise meetodil valitud ja juhitud TAI investeeringud soodustavad kasvuvaldkondade arengut ennaktempos. Teadmismahuka ettevõtluse osakaal majanduses ja ekspordi lisandväärtus kasvavad märgatavalt.
4. **Eesti on rahvusvahelises TAI koostöös aktiivne ja nähtav.** Riikideülene koostöö aitab lahendada Eesti ja maailma ees seisvaid ülesandeid. Eesti osaleb partnerina Euroopa teadusruumi algatustes (sh teadustegevuse ühiskavandamises), Euroopa innovatsioonipartnerluses, Balti ja Põhjala ühisruumi algatustes, rahvusvahelistes teadustaristutes. Ettevõtjatele on kättesaadavad maailma uusimad TAI tulemused, avatud koostöövõimalused ja taristu.

2. Meetmete rakendamine

Strateegiat rakendatakse käesoleva rakendusplaani alusel, milles on aastate ja vastutajate kaupa esitatud konkreetseid tegevusi ja nende nelja (1+3) aasta maksumus. TAI strateegia rakendamine peab tagama Eesti TAI süsteemi koordineeritud arendamise ja võimekuse tõusu, arvestades riigi eelarvestrateegiaga, struktuurivahendite kasutamise rakenduskavaga aastateks 2014–2020 (OP) ja muude riiklike tegevuskavadega. Samuti peab rakendamine arvestama TAI strateegiaga külgnevate ja osaliselt kattuvate valdkondade strateegiate ja arengukavadega. Ressursside planeerimisel on arvestatud valitseva majandusolukorra ja kõige viimaste majandusprognosidega. Rakendusplaanis kavandatu on planeeritud sisendiks riigi eelarvestrateegiasse (RES) ministeeriumide valitsemisala arengukavade kaudu.

Täpsem tegevuste loetelu koos vastutajate ja ministeeriumide valitsemisalade kaupa kavandatud ressurssidega on esitatud tabelina käesoleva tekstiosa lisas.

Rahastamisallikatena on kajastatud erinevate ministeeriumide eelarves planeeritud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni toetamisega seotud kulutusi. Rakendusplaan kajastab nii maksutuludest kui ka Euroopa Liidu tõukefondidest² jm välisabist rahastatavaid tegevusi.

TAI strateegia eesmärkide täitmine toimub nelja meetme kaudu:

1. Meede: „Teaduse kõrge taseme ja mitmekesisuse kindlustamine“.
2. Meede: „TAI ühiskondliku ja majandusliku kasu suurendamine“.
3. Meede: „Majandusstruktuuri muutev TAI lähtub nutikast spetsialiseerumisest“.
4. Meede: „Eesti osaluse ja nähtavuse suurendamine rahvusvahelises TAI koostöös“.

1. Meede „Teaduse kõrge taseme ja mitmekesisuse kindlustamine“

Eesmärkide saavutamiseks tuleb:

- suurendada Eesti TA konkurentsivõimet ning tagada põhilisi teadusvaldkondi kattev mitmekesisus;

---

² Haridus- ja Teadusministeeriumi TAI tegevusi rahastatakse ühtekuuluvuspoliitika fondide prioriteetse suuna 4 „Kasuvõimeline ettevõtlus ja seda toetav teadus- ja arendustegevus“ meetme 4.1 „Eesti T&A rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine ja osalemine üle-euroopalistes teadusalgatustes“ ja 4.2. „TAI süsteemi kohaliku sotsiaalmajandusliku mõju suurendamine ja nutikas spetsialiseerumine kasvualade (IKT + tervis + ressursid) arendamiseks“ eelarvetest

- tagada teaduse rahastamise kvaliteedipõhisus ning luua eeldused TAI süsteemi tulemuslikkuse tõstmiseks;
- suurendada teaduse rahastamise stabiilsust ning teadusasutuste baasfinantseerimise ja konkrentsiipõhiste uurimistoetuste tasakaalustatust, et saavutada TAI süsteemi kestlikkus ja loodud võimekuse realiseerumine;
- tagada teadlaste ja inseneride järelkasv, sh pöörata senisest enam tähelepanu doktoriõppe süsteemsele arendamisele;
- toetada jätkusuutliku teadlaste ja ettevõtjate kogukonna loomist ning teadus- ja arendustegevuseks, innovatsiooniks ning tehnoloogiliseks uuendustegevuseks atraktiivse keskkonna loomist;
- arendada teadustöök atraktiivset ja nüüdisaegset töökeskkonda.

Tegevused:

— **Institutsionaalne arendusprogramm teadus- ja arendusasutustele ja kõrgkoolidele (ASTRA); tõukefondidest (TF) rahastatav tegevus 4.1.1.**, määrus kinnitatud 08.04.2015;

Institutsionaalse arendusprogrammi raames toetatakse kõrgkoolide ning teadus- ja arendusasutuste vastutusvaldkondade arendamist, struktureid muutmist, keskendumist strateegilisele põhitegevusele ning asutuste võrgustiku korrastamist; suurendatakse teadusasutuste vastutust oma tegevuse tulemuslikkuse eest. Teadlaste ja inseneride järelkasvu tagamiseks toetatakse doktorikoole. Toetatakse ülikoolide, TA asutuste ja rakenduskõrgkoolide teenuste väljaarendamist ettevõtluskoostöö laiendamiseks (teadustaristu avamine ettevõtetele, rakendusuringute võimekuse kasvatamine jm).

— **Teadus- ja arendustegevuse põhiinstrumentide rakendamine, sh baasfinantseerimine ja uurimistoetused**

Tegevuse eesmärk on teadus- ja arendustegevuse põhiliste rahastusinstrumentide (baasfinantseerimine, institutsionaalsed ja personaalsed uurimistoetused, taristu ülalpidamise ja jätkusuutliku arendamise toetused jt) rakendamine ja nende mahu kasvatamine kooskõlas ajutise iseloomuga tõukefondide investeringutega, et saavutada TAI süsteemi kestlikkus ja loodud võimekuse realiseerumine. Tagatakse erinevate rahastusinstrumentide koostoime ja TAI süsteemi tasakaalustatud areng. Tegevusest tagatakse järgmiste instrumentide rahastus:

- teadusasutuste baasfinantseerimine,
- institutsionaalsed ja personaalsed uurimistoetused ning taristu ülalpidamine,
- riigi TA asutuste tegevuskulud,
- Eesti Teadusagentuuri (ETAG) tegevustoetus (selle koosseisus väliskoostöö projektid, ettevalmistustoetuse maksmine kvaliteetsete Horisont2020 taotluste koostajatele jm),
- Eesti Teaduste Akadeemia (ETA) tegevustoetus (sh uurija-professorite rahastamine).
- Muud tegevused ja kulud (Norra ja EMP välisabi, riigi TA asutuste muude tulude arvel tehtavad kulud, õppelaenud, kaudsed kulud).

— **Teaduse tippkeskuste toetamine teaduse rahvusvahelise konkrentsiivõime ning tippkvaliteedi tugevdamiseks; TF tegevus 4.1.4;** määrus kinnitatud 08.04.2015

Tegevusest toetatakse teaduse tippkeskusi maailmatasemel teadusuuringute edendamisel.

— **Teaduse ja teadushariduse populariseerimine ühiskonnas;** sh „TeaMe+ toetuse andmise tingimused“; TF **tegevus 4.1.5.** kinnitatud ministri käskkirjaga 25.09.2015

Tegevuse raames tagatakse teaduskeskuse AHHAA tegevustoetus, riigi teaduspreemiad ning viiakse läbi teaduse populariseerimise projektikonkurss ja tagatakse teadustööde riiklike konkursside preemiad (üliõpilaste teadustööde riiklik konkurss, õpilaste teadustööde riiklik

konkurss, õpilasleiutajate konkurss, kasvatusteaduslike tööde konkurss, teaduse populariseerimise auhind, koostööpartnerite toetamine). Eesti Teadusagentuur viib ellu programmi „Teaduse populariseerimine“ (TeaMe+), kust toetatakse telesaateid, LTT valdkonna karjäärivõimaluste populariseerimist, teadusajakirjanduse tugevdamist, teadus- ja tehnoloogiapakti tegevuste koordineerimist jpm. Valmistatakse ette ja viiakse läbi avatud taotlusvoor „Teeme+“, kus toetatakse süsteemseid teadust populariseerivaid üritustesarju ja tegevusi ning ettevõtete kaasamist teaduse ja LTT populariseerimisse.

— **Teaduskollektsioonide toetamine**

Toetatakse järjepidevalt teaduse ja kultuuri jaoks oluliste andmearhiivide ja teaduskollektsioonide säilitamist, täiendamist, digiteerimist ja kättesaadavaks tegemist.

— **Riikliku tähtsusega teadustaristu toetamine teekaardi alusel; TF tegevus 4.1.2.;** määrus kinnitatud 24.07.2015

Eesmärgiks on tagada süsteemne taristu, sh digitaalse taristu arendamine ning planeerida riikliku tähtsusega teadustaristu investeringuid korrapäraselt uuendatava tegevuskava alusel, arvestades rahvusvaheliste taristutega liitumisel seatud kvaliteeditingimusi. Tegevusest toetatakse osalemist ESFRI teekaardi jt rahvusvahelistes teadustaristutes. Riigieelarve vahenditest tagatakse HITSA/EENETi tegevustoetus.

2. Meede „TAI ühiskondliku ja majandusliku kasu suurendamine“

Ministeeriumide TA tegevust korraldatakse vastavalt teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduses (TAKS³) sätestatud nõuetele, mille alusel muuhulgas on kõigi ministeeriumide ülesanded teadus- ja arendustegevuse valdkonnas:

- oma valitsemisalale tarviliku teadus- ja arendustegevuse ning selle finantseerimise korraldamine;
- valdkondlike teadus- ja arendusprogrammide väljatöötamine ning nende täitmise korraldamine ning oma valitsemisala teadus- ja arendusprogrammide väljatöötamine ning nende täitmise korraldamine;
- oma valitsemisalasse kuuluva teadus- ja arendustegevuse finantseerimiseks vajalike vahendite põhjendamine ja määramine valitsemisala eelarve projekti koostamisel ning nende teadus- ja arendusasutuste eelarvete kinnitamine riigieelarves valitsemisala teadus- ja arendustegevuseks eraldatud summade ulatuses.

TAI strateegias on sätestatud, et igas ministeeriumis on määratud TA tegevuste koordineerimise eest vastutav isik, kes osaleb strateegia rakendusplaani koostamises ning vahendab riigieelarve planeerimisprotsessis ja ülevaadete ning aruannete koostamisel TA teemalist teavet. Lisaks sellele on TAI strateegia eesmärk rakendada meetmed ministeeriumide TA alase vastutuse ja võimekuse suurendamiseks, sh luua ministeeriumidevahelised koostöövormid teadus- ja arendustegevuse lisarahastamiseks ja paremaks korraldamiseks valitsemisalades, lähtudes põhimõttest, et põhivastutus sotsiaal-majanduslikel eesmärkidel rahastatava TA eest on valdkonna eest vastutaval ministeeriumil.

Samuti on TAI strateegias sätestatud, et TAN arutab igal aastal strateegia rakenduskava enne selle esitamist Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks, annab hinnangu strateegia rakendamisele eelmisel aastal ja soovitusi edaspidiseks, sh kord aastas käsitleb TAN:

- nutika spetsialiseerumise kasvvaldkondade toetamise tegevusi;

³ [Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse](#) § 13, lg 1 – *Riigi Teataja* I 1997, 30, 471.

- sotsiaal-majanduslike eesmärkide täitmisega seotud teadus- ja arendustegevust ministriumides.

Vastavalt TAI strateegiale koostatakse rakendusplaan riigieelarve strateegia (RES) planeerimise käigus, kus ministriumide roll on nimetada oma RES taotlustes planeeritava TA (vastavalt valitsemisfunktsioonide klassifikaatorile COFOG, ingl k *classification of the functions of government*) ja kasvuvaldkondade arendamiseks mõeldud tegevused. Koostöös ministriumide ja Statistikaametiga on strateegia elluviimise üheks sihiks täpsustada TAI kulutuste arvestamise ja klassifitseerimise korda, et saada täpsem ja süsteemsem ülevaade tehtud kulutustest vastavalt GBAORD metoodikale (ingl k *government budget appropriations or outlays for research and development*)⁴. Samuti on riigil TAI süsteemi juhtimiseks vaja süstemaatiliselt planeerida ja monitoorida ministriumide vastutusvaldkondades toimuvat teadus- ja arendustegevust ja selle rahastamist.

Tegevused:

— Riiklike programmide "Eesti keel ja kultuurimälu II" ning "Eesti keeletehnoloogia" elluviimine

Eesmärk on toetada eesti keele, ajaloo ja kultuuri kõrge teadusliku tasemega uuringuid, keeletehnoloogiliste lahenduste arendamist ning soodustada nende võimalikult laialdast rakendamist.

— Tuumiktaristu toetamine ja avamine välistele kasutajatele

Tegevusi viiakse ellu tuumiktaristu toetusmeetme kaudu.

— Teadusandmebaaside litsentside hankimine ja teadusraamatukogude toetamine

Toetatakse teadusraamatukogude teavikute hankimist, elektrooniliste teadusandmebaaside ühishankeid, teaduslikul otstarbel rahvusteavikute järelkomplekteerimist, raamatukogude koondkataloogi ESTER arendamist ja käigushoidmist.

— **Riigiasutuste TA alase võimekuse tõstmine (RITA)**; „Valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamine“, **TF tegevuse 4.2.1.** toetuse andmise tingimused on kinnitatud ministri käskkirjaga 31.12.2015

Tegevuse eesmärk on suurendada ministriumide TA alast vastutust ja võimekust rakendusuringute korraldamiseks ja nende kasutamiseks sotsiaal-majanduslike probleemide lahendamisel; luua ministriumidevahelised koostöövormid teadus- ja arendustegevuse lisarahastamiseks ja paremaks korraldamiseks valitsemisalades, lähtudes põhimõttest, et põhivastutus sotsiaal-majanduslikel eesmärkidel rahastatava TA eest on valdkonna eest vastutaval ministriumil.

Tegevusest jätkatakse Eesti Teadusinfosüsteemi arendamist (uute moodulite väljatöötamist ja olemasolevate edasiarendamist, uute liideste ja teenuste loomist, ning ETIS-e teiste infosüsteemidega sidustatuse parandamist). RITA raames toetatakse ministriumides teadusnõunike ametikohtade loomist.

---

⁴ Statistikaametiga saavutatud kokkuleppe järgi rakendatakse uut metoodikat alates 2016.a andmete kogumisest.

3. Meede „Majandusstruktuuri muutev TAI lähtub nutikast spetsialiseerumisest“

Arengufondi koordineeritud ning koostöös ettevõtjate ja teadusasutustega valminud analüüsi⁵ põhjal on nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkonnad:

1. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) horisontaalselt läbi teiste sektorite⁶
2. Tervisetehnoloogiad ja -teenused⁷
3. Ressursside efektiivsem kasutamine⁸

Nimetatud nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondi toetatakse strateegia meetme nr 3 tegevuste kaudu, aga nutika spetsialiseerumise eesmärkidesse võivad panustada ka teised, sh horisontaalse iseloomuga meetmed.

Nutika spetsialiseerumise strateegiline raamistik on kirjeldatud TAI strateegia peatükis 5.2., kus on öeldud, et strateegiate juhtimis-, seire- ja koordinatsioonisüsteemi täpsem kirjeldus ja tööjaotus esitatakse TAI strateegia ja ettevõtluse kasvustrateegia rakendusplaanides.

Nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondade arendamise juhtimiseks on majandus- ja kommunikatsiooniministri 10.02.2014.a käskkirjaga nr 14-004 kokku kutsutud juhtkomitee, kuhu kuuluvad ministriumide, Riigikantselei, Rektorite Nõukogu ja ettevõtjate esindajad. Juhtkomitee ülesanne on jälgida nutika spetsialiseerumise eesmärkide suunas liikumist ja nende täitmist ning vajaduse korral teha ministriumidele, innovatsioonipoliitika komisjonile ja teaduspoliitika komisjonile ettepanekuid muudatusteks strateegiate meetmetes ja tegevustes või algatada strateegiate muutmine.

Tegevused:

— **Nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondade rakendusuringute toetamine, TF tegevus 4.2.3.**, määrus kinnitatud 21.08.2015

SA Archimedese ja SA Eesti Teadusagentuuri koostöös rakendatakse nutika spetsialiseerumise rakendusuringute toetamise tegevused. Samuti töötatakse välja ja rakendatakse nutika spetsialiseerumise programmilised tegevused (nn NUTIPRO meede suurprojektide toetamiseks EL raamprogrammi Horisont2020 „*Teaming for Excellence*“ taotlusvoorus osalemiseks, jm).

— **Kõrghariduse erialastipendiumid nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades; TF tegevuse 4.2.2.** toetuse andmise tingimused on kinnitatud ministri käskkirjaga 24.11.2015. Eesmärk on toetada kasvuvaldkondade teadlaste ja inseneride järel- ja juurdekasvu.

4. Meede „Eesti osaluse ja nähtavuse suurendamine rahvusvahelises TAI koostöös“

Tegevuste elluviimisel tuleb:

- toetada Eesti osalemist partnerina Euroopa Teadusruumi algatustes, sh teadustegevuse ühiskavandamises ja teadusprogrammides, vastavalt ministriumide prioriteetidele ning Eesti sotsiaal-majanduslikele eesmärkidele;
- arendada Eesti teaduskoostöö võimalusi Põhjala ja Balti regioonis;
- toetada Eesti teadlaste ja inseneride juurdepääsu rahvusvahelisele teadustaristule, sh osaleda Euroopa teadustaristu strateegiafoorumi (ESFRI) tegevuskava kaudu Eestile olulisemate teadustaristute rajamisel.

⁵ Eesti Arengufond, „Nutikas spetsialiseerumine – Kvalitatiivne analüüs“, 20.02.2013, http://www.arengufond.ee/upload/Editor/Publikatsioonid/Nutikas%20spetsialiseerumine%2020_02_2013.pdf.

⁶ näiteks IKT kasutamine tööstuses (sh automatiseerimine ja robotika), küberturvalisus, tarkvara arendamine.

⁷ näiteks biotehnoloogia, e-tervis (IT kasutamine meditsiiniteenuste ja -toodete arendamiseks).

⁸ näiteks materjaliteadus ja -tööstus, innovaatiline ehitus ehk „tark maja“, tervist toetav toit, keemiatööstus (põlevkivi efektiivsem kasutamine).

Väikeriigina ja piiratud ressursside tingimustes ei ole Eestil võimalik igal pool osaleda – seetõttu on vaja teha valikuid. Valikute tegemise aluseks on Vabariigi Valitsuse 05.02.2015. a korraldusega nr. 61 heaks kiidetud „Eesti osaluse strateegiline raamistik Euroopa Liidu teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni partnerlustes“⁹. Strateegiline raamistik määrab riigi osaluse põhimõtted partnerlustes, kirjeldab valikute tegemise otsustusprotsessi ja erinevate osapoolte rollijaotuse.

Tegevused:

— **Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumise, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine, TF tegevus 4.1.3** „Kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine programmi Dora Pluss kaudu“; toetuse andmise tingimused on kinnitatud ministri käskkirjaga 09.12.2015; „Teaduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine programmi Mobilias Pluss kaudu“; toetuse andmise tingimused on kinnitatud ministri käskkirjaga 30.12.2015.

Eesmärk on ministeeriumideüleses koostöös tagada Eesti osalemine Euroopa teadusruumi algatustes (sh teadustegevuse ühiskavandamises, Euroopa innovatsioonipartnerluses, Balti ja Põhjala ühisruumi algatustes) ning Eesti teadus- ja arendustegevuse programmide avatus rahvusvaheliseks koostööks vastastikku kasulikel alustel, arendada koostöövõimalusi kolmandate riikide teadlaste ja teadusasutustega. Võimalusi analüüsitakse. Eelistatakse koostööplatvorme, mis on EL tasandil sisse seatud kolmandate riikidega teaduskoostöö toetamiseks. Ressursid planeeritakse vastava programmi vahenditest, kui otsustatakse vastastikku avada. Jätkatakse Eesti teaduse rahvusvahelist tutvustamist ning „Research in Estonia“ ja „Study in Estonia“ turundustegevusi. Jätkatakse ülikoolide ja ettevõtete koostöös pakutava doktorantuuri toetamist.

— **Rahvusvaheliste koostöölepingute toetamine ja rahvusvaheliste teadusorganisatsioonide liikmemaksud**

Eesmärk on luua Eesti ettevõtetele ning teadus- ja arendusasutustele võimalusi saada kõrgtehnoloogilisi tellimusi rahvusvahelistes teadustaristutes (sealhulgas Euroopa Tuumauuringute Organisatsioonis, Euroopa Kosmoseagentuuris, teaduskeskuses European Spallation Source (ESS), rahvusvahelise katsetermotuumareaktori (ITER) juures, MAX-LABis jm) osalemise kaudu.

---

⁹ https://www.hm.ee/sites/default/files/eesti_el_tai_partnerlustes_osalemise_strateegilise_raamistiku_eelnuu.pdf

3. Euroopa teadusruumi rakendamise riiklik tegevuskava

Sissejuhatus

Euroopa teadusruum (ERA) on üks Euroopa Liidu juhtalgatuse „Innovaatiline liit” nurgakividest ja strateegia „Euroopa 2020” oluline komponent, mis keskendub Euroopa teadussüsteemide potentsiaali maksimeerimisele, innovatsiooni soodustamisele, liikmesriikide teadusliku ja tehnoloogilise baasi tugevdamisele ning ka nende konkurentsivõimele ja võimele lahendada suuri ühiskondlike probleeme. 2015. aastal võttis EL Konkurentsivõime Nõukogu vastu järeldused Euroopa teadusruumi tegevuskava (*ERA Roadmap*) kohta aastateks 2015–2020, milles tehti ettepanek, et liikmesriigid rakendaksid ERA tegevuskava oma riiklikes spetsiifilistes tegevuskavades või laiemates TAI strateegiates sisalduvate asjakohaste meetmete kaudu 2016. aasta keskpaigaks¹⁰.

Eestis ei ole otstarbekas koostada eraldiseisvat ERA strateegiat ja tegevuskava, nagu seda on teinud mõned teised liikmesriigid (nt Saksamaa). Meil on kehtivad TAI strateegia ja EL tõukefondide rakendusplaanid, mis on koostatud tuginedes EL strateegilistele suundumustele ja dokumentidele. Seetõttu tähendab Eesti strateegilistes dokumentides püstitatud eesmärkide saavutamine sisuliselt seda, et Eesti panustab ka Euroopa teadusruumi ülesehitamisse. Mida tugevam on Eesti teadussüsteem, seda enam saab Eesti panustada Euroopa majanduskasvu ja konkurentsivõimesse.

Et selgemini välja tuua Eesti panus ERA teekaardi ülesannetesse, käsitleme edaspidi neid Eesti TA strateegia aspekte põhjalikumalt, tuues nad esile strateegia rakenduskavas, jälgides nende saavutamist strateegia seire käigus ning kajastades ka TA strateegia vastava perioodi aruannetes eraldi peatükina. Olulisemaid TAI strateegia eesmärke kajastatakse ka Vabariigi Valitsuse (VV) tegevuskavas ning nende täitmist VV tööplaanis aruandes.

Käesolev TAI rakendusplaanis peatükk toob esile nii TAI strateegias kui tõukefondide rakenduskavas kavandatavad meetmed (kuna strateegia tegevuste rahastamiseks kasutatakse osaliselt EL tõukefondide vahendeid), mis kas otseselt või kaudselt panustavad ERA teekaardi prioriteetide elluviimisesse. ERA rakendamise plaani uuendatakse samas tsüklis TAI strateegia rakendusplaaniga ja ERA rakendamise plaani seire toimub koos TAI strateegia rakendusplaaniga seirega, pöörates sellele tähelepanu eraldi peatükis. Koos TAI strateegia rakendusplaaniga arutatakse ERA rakendamise plaani Teadus- ja Arendusnõukogus (TAN) ja kiidetakse heaks Vabariigi Valitsuses.

ERA prioriteetid määratleti Konkurentsivõime Nõukogu 2012. aasta teatistes Euroopa teadusruumi partnerluste tugevdamise kohta. Sellest lähtuvalt on ERA tegevuskavas määratud kindlaks piiratud arv tegevusprioriteete, millel on Euroopa teadusuuringutele ja innovatsioonile kõige suurem mõju. Tulenevalt riiklike TA süsteemide eripäradest otsustavad liikmesriigid ise, milline lähenemisviis nende saavutamisel on nende jaoks kõige sobivam. Euroopa Teadusruumi Komitee ERAC esitas 2015. aasta lõpus põhinäitajad ERA tegevuskava rakendamise jälgimiseks¹¹. Siseriikliku seire korraldamisel kombineeritakse ERA indikaatoreid olemasolevate, meie süsteemi arengut kõige paremini iseloomustavate indikaatoritega ja sünkroniseeritakse ERA teekaardi seire rütmiga (kord 2 aasta jooksul).

¹⁰ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8975-2015-INIT/et/pdf>

¹¹ Liikmesriikide ERA tegevuskavad peaksid sisaldama indikaatoreid, sh nende lähtetasemeid.

Euroopa teadusruumi prioriteedid:

1. Tulemuslikumad riiklikud teadussüsteemid
2. Optimaalne riikideülene koostöö ja konkurents (ühine suurte väljakutsete lahendamine ja tulemuslik investeerimine teadustaristustesse)
3. Avatud tööturg teadlastele
4. Sooline võrdõiguslikkus ja soolise aspekti peavoolustamine teadustegevuses
5. Teaduslike teadmiste optimaalne liikumine, neile juurdepääs ja nende siire
6. Rahvusvaheline koostöö

Järgnevalt on kaardistatud TAI strateegia tegevused, mis vastavad ERA prioriteetidele. Paljud TAI strateegias nimetatud meetmed on omavahel seotud. Välja on toodud olulisimad tegevused iga ERA prioriteedi kohta.

Tabel 1. ERA prioriteedid, tegevuseesmärgid, indikaatorid ja meede/tegevus TAI strateegias

Prioriteet 1. Tulemuslikumad riiklikud teadussüsteemid	
Tegevuse eesmärk	Otstarbeka struktuuriga tõhusalt funktsioneeriv riiklik TA süsteem. Teadus- ja innovatsioonipoliitikate järjekindel seire ja hindamine nii poliitiliste valikute tegemisel, kui ka rakendusotsuste langetamisel; teiste riikide ja EL parimate praktikate arvestamine puuduste ja edufaktorite väljaselgitamisel; tulemuslikkuse ja mõju tõstmine nii siseriiklikult kui ka Euroopa mastaabis. TAI strateegias püstitatud ülesannete täitmine. Suurendada TAI süsteemi tiptaset ja tulemuslikkust. Avaliku sektori teadus- ja arendustegevuse rahastamise osakaalu tõstmine 1%-ni SKPst. Suurendada koostööd ettevõtete ja TA-asutuste ning ministriumide ja TA-asutuste vahel.
Indikaatorid	• Tiptaseme indikaatoril põhinev ühendindikaator, mille on välja töötanud JRC (komponendid: kõrgelt tsiteeritud publikatsioonid, patendid, ERC grandid, MSC tegevused) (<i>Composite indicator based on the Research Excellence Indicator developed by JRC (components: Highly cited publications; PCT patents; ERC grants; MSC actions)</i>). • Avaliku sektori teadus- ja arendustegevuse investeeringute tase. Algtase 2014, 0,81% SKPst, eesmärk jõuda 1%-ni SKPst ning edaspidi sellel püsida. • Kõrgetasemeliste artiklite arv miljoni elaniku kohta (¹ Eurostat; ⁸ Thompson Reuters Web of Science). Algtase 2014 – 1551; a. 2020 – 1600. • Erasektori finantseeritud avaliku sektori teadus- ja arendustegevuse kulutuste osakaal^{1; 2}. Algtase 2014 – 4%; a. 2020 – 7%.
Tegevus TAI strateegias ja toetusmeetmed EL tõukefondide rakenduskavast	1. Toetada kõrgkoolide ning teadus- ja arendusasutuste vastutusvaldkondade arendamist, struktuurseid muutusi, keskendumist strateegilisele põhitegevusele ning asutuste võrgustiku korrastamist; suurendada teadusasutuste vastutust oma tegevuse tulemuslikkuse eest. (TAI strateegia p 1.1.) Toetusmeetmed: Institutsionaalne arendusprogramm teadus- ja arendusasutustele ja kõrgkoolidele (ASTRA); EL tõukefondid.

	2. Tagada teadus- ja arendustegevuse põhiliste rahastusinstrumentide (baasfinantseerimine, institutsionaalsed ja personaalsed uurimistoetused, taristu ülalpidamise ja jätkusuutliku arendamise toetused jt) mahu kasvatamine kooskõlas ajutise iseloomuga tõukefondide investeringutega, et saavutada TAI süsteemi kestlikkus ja loodud võimekuse realiseerumine. Tagatakse erinevate rahastusinstrumentide koostoime ja TAI süsteemi tasakaalustatud areng. (TAI strateegia p 1.2). Toetusmeetmed: Suurendada teaduse rahastamise stabiilsust, selleks kasvatada teadusasutuste baasfinantseerimist, seades eesmärgiks baasfinantseerimise ja konkurentsipõhiste uurimistoetuste võrdse osakaalu (VV tegevusprogramm 2015–2019). Ettepanekute esitamine riigi eelarvestrateegiasse teadus- ja arendustegevuse rahastamise tagamiseks vastavalt TAI strateegias kokkulepitud eesmärkidele.
	3. Toetada teaduse tippkeskusi maailmatasemel teadusuuringute edendamisel. Toetada rahvusvahelistel tipptaseme konkurssidel (näiteks Euroopa Teadusnõukogu (ERC), Euroopa Molekulaarbioloogia Organisatsioon (EMBO) jt) väga häid tulemusi saavutanud, kuid rahastusotsuseni mitte jõudnud uurimistoetuse taotlejaid oma kavandatud uurimistöö elluviimisel Eestis. (TAI strateegia p 1.3 ja 1.4). Toetusmeetmed: EL tõukefondide meetmed „Teaduse tippkeskuste toetamine“ ning “Teaduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine programmist Mobilitas Pluss”.
	4. Tugevdada Euroopa Liidu tõukefondide ja riigieelarvest rahastatavate tegevuste abil Eesti teadusasutuste võimekust osaleda kvaliteedikonkurentsil põhinevates koostöövormides, sh programmis Horisont 2020. (TAI strateegia p 1.5). Toetusmeetmed: EL tõukefondide meetmed “Teaduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine programmist Mobilitas Pluss”, samuti riigieelarvest Eesti maksutulude arvelt: ETAgilise taotluste ettevalmistustoetus. Tugistruktuuride ja toetavate tegevuste edasine arendamine: prioriteetide seadmine, võrgustike arendamine.
	5. Rakendada meetmed ministeeriumide TA alase vastutuse ja võimekuse suurendamiseks. Luua ministeeriumidevahelised koostöövormid teadus- ja arendustegevuse lisarahastamiseks ja paremaks korraldamiseks valitsemisalades, lähtudes põhimõttest, et põhivastutus sotsiaal-majanduslikel eesmärkidel rahastatava TA eest on valdkonna eest vastutaval ministeeriumil. (TAI strateegia p 2.12). Toetusmeetmed: EL tõukefondide tegevus „Valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamine“ (RITA), millele lisanduvad ministeeriumide kulud valdkondlikule TA-le.
	6. Majandusstruktuuri muutev TAI lähtub nutikast spetsialiseerumisest (TAI strateegia 3.1–3.6). Toetusmeetmed: EL tõukefondide meetme „TAI süsteemi kohaliku sotsiaal-majandusliku mõju suurendamine ja nutikas spetsialiseerumine“ alameede „Rakendusuuringute toetamine nutika spetsialiseerumise kasvualdkondades“ toetab uuringuid uute teadmiste ja oskuste hankimiseks, mille tulemused toovad kaasa uued või täiendatud tooted, tootmisprotsessid või teenused; alameede

	„Kõrghariduse erialastipendiumid nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades“ motiveerib üliõpilasi täiskoormusega õppima ettevõtlusele ja riigile perspektiivikates valdkondades (NS kasvualad) ning aitab tagada vajaliku arvu teadlasi ja spetsialiste.
Prioriteet 2. Optimaalne riikideülene koostöö ja konkurents	
Tegevuseesmärk	Suurendada osalust teadustegevuse ühiskavandamises ja sellest tulenevates algatustes (nt ühise kavandamise algatustes). Seada riiklikke prioriteete, mis oleksid kooskõlas Euroopa teadustaristu strateegiafoorumi prioriteetidega.
Indikaatorid	• Valitsuse teadus- ja arendustegevuse kulutused üle-euroopalistele, kahe- või mitmepoolsetele riikidevahelise T&A programmidele avalikus sektoris teadlase kohta (<i>national GBAORD allocated to Europe-wide, bilateral or multilateral transnational public R&D programmes per researcher in the public sector</i>). Algtase 2014 – 976,7 • Riiklike tegevuskavade olemasolu, milles on välja toodud ESFRI objektid ja investeerimisvajadused (<i>availability of national roadmaps with identified ESFRI projects and corresponding investment needs</i>). Vastav teekaart on Eestil olemas – kinnitatud Vabariigi Valitsuses 2014. a.
Tegevus TAI strateegias ja toetusmeetmed EL tõukefondide rakenduskavas	1. Tagada ministeeriumideüleses koostöös Eesti osalemine Euroopa teadusruumi algatustes, koordineerida ministeeriumide vahel Eesti osalemist liikmesriikide sotsiaal-majanduslikel eesmärkidel elluviidavates teadusprogrammides. (TAI strateegia p. 4.1) Toetusmeetmed: Tegevust toetatakse riigiasutuste TA võimekuse tõstmise programmist RITA ning teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamise programmist Mobilias Plus (EL tõukefondid); samuti Eesti Teadusagentuuri ja teiste ministeeriumide väliskoostöö toetustest (toetus Eesti riigieelarvest maksutulude arvel). 2. Tagada süsteemne taristu, sh digitaalse taristu arendamine. Planeerida riikliku tähtsusega teadustaristu investeringuid korrapäraselt uuendatava tegevuskava alusel, arvestades rahvusvaheliste taristutega liitumisel seatud kvaliteeditingimusi. Riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri toetamine teekaardi alusel. Luua Eesti ettevõtetele ning teadus- ja arendusasutustele võimalusi saada kõrgtehnoloogilisi tellimusi rahvusvahelistes teadustaristutes osalemise kaudu. (TAI strateegia p. 1.12 ja 4.6. Lisaks toetavad tegevused 1.11, 2.3, 4.2.) Toetusmeetmed: Tegevust toetatakse meetmest „Riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri toetamine teekaardi alusel“ (EL tõukefondid).
Prioriteet 3. Avatud tööturg teadlastele	
Tegevuseesmärk	Kasutada avatud, läbipaistvaid ja tulemuspõhiseid värbamistavasid teadustööga seotud ametikohtadele. Suurendada Eesti atraktiivsust teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja kõrghariduse sihtriigina.
Indikaator	Avatud töölevõtmiskord: EURAXESS tööportaalil kuulutatud teadlaste töökohtade arv avalikus sektoris tuhande teadlase kohta aastas (<i>open</i>

	<i>recruitment: researcher posts advertised through the EURAXESS Jobs portal per thousand researchers in the public sector per year).</i> Algtase täpsustatakse.
Tegevus TAI strateegias ja toetusmeetmed EL tõukefondide rakenduskavas	1. Arendada karjäärimudelit, mis toetab koostööd ettevõtetega ja enesetäiendamisevõimalusi, soodustab tööalast liikuvust, mh ettevõtlussektoris, ja motiveerib noori valima teadlase või inseneri ametit. Toetada akadeemiliste ametikohtade konkursside avatust välisteadlastele. Jälgida ametikohtade täitmisel, toetuste eraldamisel ja otsustuskogudes võrdsete võimaluste, sh soolise tasakaalu tagamist (TAI strateegia p. 1.6); Toetusmeetmed: Riigi toetav õigusraamistik; TA asutuste värbamis- ja personalipoliitika; Eesti Teadusagentuuri ja TA-asutuste osalemine EURAXESS võrgustikus; EL tõukefondidest toetatakse tegevusi nii regulatsioonide kaudu kui ka rahaliselt teaduse rahvusvahelistumise, mobiilsuse ja järelkasvu toetamise programmist Mobilitas Pluss ning kõrghariduse rahvusvahelistumise, mobiilsuse ja järelkasvu toetamise programmist Dora Pluss. 2. Jätkata ministeeriumideüleses koostöös targa ja paindliku talendipoliitika, rändepoliitika ning uussisserändajate kohanemist toetava poliitika kujundamist, mis suurendab Eesti atraktiivsust teadus- ja õppetöö sihtriigina. Suurendada teadlasmobiilsust, mh ettevõtetest, ja tagada Eestisse tulnud ja Eestis olevate tippteadlaste juhitavate uurimisrühmade terviklik rahastamine (TAI strateegia p. 1.8 ja 1.9). Toetusmeetmed: Riigi toetava õigusruumi kujundamine (eesmärke toetav välismaalaste seadus, õpi- ja teadlasrände direktiivi ülevõtmine, viisaregulatsioonid, TAKS, ülikooliseadus); kohanemisprogrammi tegevused, TA asutuste värbamis- ja personalipoliitika; EURAXESS võrgustiku tegevused; ametikohtade täitmisel, toetuste eraldamisel ja otsustuskogudes võrdsete võimaluste tagamine; EL tõukefondide meetmed Mobilitas Pluss, Dora Pluss.
Prioriteet 4. Sooline võrdõiguslikkus ja soolise aspekti peavoolustamine teadustegevuses	
Tegevuseesmärk	Vähendada soolist ebavõrdsust teadusasutustes ja otsuseid tegevates organites ning integreerida soolist mõõdet paremini teadus- ja arendustegevuse poliitikasse, programmidesse ja projektidesse;
Indikaator	Kõrgematel ametiastmetel töötavate naiste osakaal kõrgharidussektoris (<i>proportion of women A grade in Higher Education Sector</i>). Ametlikud andmed veel puuduvad, Euroopa Komisjon täpsustab indikaatori definitsiooni.
Tegevus TAI strateegias	Jälgida ametikohtade täitmisel, toetuste eraldamisel ja otsustuskogudes võrdsete võimaluste, sh soolise tasakaalu tagamist. (TAI strateegia p. 1.6) Toetusmeetmed: Põhimõtted ja tegevused ministeeriumides, teadusasutustes ja ülikoolides, rahastavates organisatsioonides. Hea õigusloome tava järgimine, sh õigusloome soolisele võrdõiguslikkusele avalduva mõju hindamine. Soolise võrdõiguslikkuse põhimõtete arvestamine poliitikakujundamisel ning toetusmeetmete ettevalmistamisel ja elluviimisel. TA asutuste soolise võrdõiguslikkuse edendamine struktuursete muudatuste abil, sh värbamis- ja personalipoliitika kujundamisel. Otsustus- ja hindamiskogudes võrdsete võimaluste loomine sooliselt tasakaalustatud koosseisuks. Soospektiga arvestamine teadustöö sisus (ETAG) – hindamisel

	võetakse arvesse sooaspekti ja nt kaasatakse vajaduse korral soolise võrdõiguslikkuse eksperte.
Prioriteet 5. Teaduslike teadmiste optimaalne liikumine, juurdepääs neile ja nende siire	
Tegevuseesmärk	• Rakendada riiklikul tasandil täielikult teadmussiirdepoliitikat, et maksimeerida teadustulemuste levitamist, omaksvõtmist ja kasutamist. Teadusuuringuid läbiviivad ja neid rahastavad organisatsioonid peaksid muutma teadmussiirde läbivaks, integreerides selle oma igapäevatöösse; • Edendada avatud juurdepääsu teaduspublikatsioonidele.
Indikaator	• Selliste uuendusliku toodete või tootmise ärimudeliga ettevõtete protsent, mis teevad koostööd kõrgharidusasutuste või avaliku sektori teadusasutustega innovatsioonitegevustes (<i>percentage product or process innovative firms collaborating with higher education institutions or with public research institutions for their innovation activities</i>). • Rohelise või kuldse avatud juurdepääsuga publikatsioonide osakaal riigi kohta (<i>proportion of Open Access papers (Gold and Green OA only) per country</i>).
Tegevus TAI strateegias ja toetusmeetmed EL tõukefondide rakenduskavas	1. Vaadata üle kommertsialiseerimisega seotud motivatsioonisüsteem ülikoolides, sidudes selle ülikoolide põhieesmärkide ja -rahastusega. Suurendada kommertsialiseerimise professionaalsust ja mõju ning tugevdada sidet innovatsioonisüsteemi teiste osalistega. Jätkata teadmussiirde pädevuse arendamist, sh ekspertide koolitust ja sissetoomist, teadmussiirde korralduse ja kvaliteedi arendamist ning rahvusvahelise kontaktvõrgustiku laiendamist. Edendada intellektuaalse omandi alase teadlikkuse süvendamist nii teadlaste, üliõpilaste kui ka ülikooli mitteakadeemilise personali hulgas. Toetada ettevõtteid suure lisandväärtusega toodete ja teenuste arendamisel koostöös ülikoolidega ja TA asutustega, sh pöörata ka traditsioonilistes majandussektorites jätkuvalt tähelepanu lisandväärtuse suurendamisele TA kaudu ja kasvatada ettevõtete strateegilist arendusvõimekust. Soodustada erasektori raha suuremat kaasamist ülikoolide rahastamisse. (TAI strateegia p 2.4, 2.7, 2.9. Lisaks panustavad tegevused 2.6. ja 2.2.) Toetusmeetmed: Tegevust toetatakse EL tõukefondide nutika spetsialiseerumise kasvualdkondade rakendusuringute toetamise meetmest ja institutsionaalsest arendusprogrammist teadus- ja arendusasustustele ja kõrgkoolidele (ASTRA). Intellektuaalse omandi alase teadlikkuse tõstmisesse panustavad teadus- ja innovatsioonipoliitika seire programmist (TIPS) rahastatud intellektuaalomandi uuringud (seirevaldkond 1). 2. Soodustada avatud juurdepääsu avaliku rahastuse eest saadud uurimistöö tulemustele ja teadusandmetele. Toetada teadusasutuste ja teadusraamatukogude andmekogude täiendamist ning tagada juurdepääs olulisematele teadusandmebaasidele. Toetada järjepidevalt teaduse ja kultuuri jaoks oluliste andmearhiivide ning teaduskollektsioonide säilitamist, täiendamist, digiteerimist ning kättesaadavaks tegemist. Jätkata keskkete teaduse infosüsteemide ja -teenuste arendamist, et muuta need väliskasutajatele (sh riigiasutustele ja ettevõtjatele) mugavaks ja võimaldada

	kiiret ligipääsu uuringute teemadele, teostajatele ja tulemustele. (TAI strateegia p 2.11, 1.11. Lisaks panustab tegevus 2.10) Toetusmeetmed: Vajalike regulatsioonide ja toetava taristu loomine – teaduse rahastamise põhiinstrumentides on sätestatud teaduspublikatsioonide avatud juurdepääsu nõue (vähemalt roheline avatud juurdepääs). Tegevusi toetatakse ka teadusandmebaaside litsentside hankimise ning teadusraamatukogude ja teaduskollektsioonide toetamise raames.
Prioriteet 6. Rahvusvaheline koostöö	
Tegevuseesmärk	Töötada välja ja rakendada teaduse, tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonnas tehtava rahvusvahelise koostöö jaoks vajalikke ühiseid strateegilisi lähenemisviise ja tegevusi
Indikaator	- Rahvusvaheliste teaduslike ühisväljaannete arv avalikus sektoris tuhande teadlase kohta (<i>international scientific co-publications per thousand researchers (FTE) in the public sector</i>). - Väliteadlaste % teadlaste arvust; kolmandate riikide teadlaste osakaal. Algtase: 2014 – 5,5% väliteadlasi, 2,5% kolmandatest riikidest.
Tegevus TAI strateegias ja toetusmeetmed EL tõukefondide rakenduskavas	Arendada koostöövõimalusi kolmandate riikide teadlaste ja teadusasutustega. Hoogustada Eesti teaduse ja teadlaste saavutuste ning ettevõtete uuendustegevuse rahvusvahelist tutvustamist. Tagada ministeeriumideüleses koostöös Eesti osalemine Euroopa teadusruumi algatustes, sh teadustegevuse ühiskavandamises, Euroopa innovatsioonipartnerluses, Balti ja Põhjala ühisruumi algatustes (TAI strateegia p 4.4, 4.5, 4.1). Toetusmeetmed: Tegevust toetatakse EL tõukefondidest meetmete „Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumine“, Mobilitas Pluss (mobiilsuse ja järelkasvu toetamise programm) ja Eesti Teadusagentuuri väliskoostöö toetuse raames.

4. Tööjaotus

TAI strateegia on tihedalt seotud „Eesti ettevõtluse kasvustrateegiaga 2014–2020“, mistõttu on vaja silmas pidada nende strateegiate vahelist selget tööjaotust nii planeerimis- kui ka rakendustasandil. MKM-i ja HTM-i tööjaotuses teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni alal on lähtutud põhimõttest, et vastavalt Vabariigi Valitsuse seadusele, teadus- ja arendustegevuse korralduse seadusele ja ministeeriumide põhimäärustele juhivad kumbki ministeerium oma institutsiooni vastutusalas olevaid tegevusi. Rakendustasandil jaguneb vastutus peamiste sihtgruppide kaupa järgmiselt:

- Ettevõtete toetamise ja innovatsiooni (sh ettevõtete uute toodete ja teenuste arendamise, kapitali juurdepääsu toetamise) eest vastutab MKM (rakendavad EAS, KredEx, Eesti Arengufond).
- Ülikoolide ja riigi ning avalik-õiguslike teadusasutuste toetamise, teadus- ja arendustegevuse kõrge taseme kindlustamise ning rahvusvahelise teadus- ja arendustegevuse alase koostöö korraldamise eest vastutab HTM (rakendavad ETAG, Archimedes).
- Ettevõtete ja teadusasutuste koostöö toetamise eest vastutavad mõlemad ministeeriumid vastavalt eespool esitatud tööjaotusele. TAI strateegia ja ettevõtluse kasvustrateegia eesmärkide saavutamiseks vajalik ministeeriumidevaheline koostöö tagatakse nutika

spetsialiseerumise juhtkomitee ja olemasolevate koordineerimiskogude abil (sh TAN, teaduspoliitika komisjon, innovatsioonipoliitika komisjon, tõukefondide valdkondlik komisjon), mis jälgivad nii riigieelarve kui ka tõukefondide vahendite kasutamist, et tagada strateegiates ettenähtud tegevuste käivitamine ning omavaheline kooskõla ja vastavus strateegiates sätestatud printsiipidele.

5. Rakendusplaani täiendamine

Igal aastal (v.a strateegia rakendamise esimene aasta) esitab HTM koos MKM-iga TAI strateegia ja rakendusplaani elluviimise aruande. Igal aastal korrigeeritakse rakendusplaani tabeleid vastavalt RM uusimale majandusprognoosile, järgneva aasta riigieelarve seaduse eelnõule ning riigieelarve strateegiale. Rakendusplaani lisadena on võimalik kinnitada TAI strateegia eesmärkide saavutamiseks vajalikke poliitikadokumente.

6. Rakendusplaani lisad

1. Lisa 1. Eesti teaduse infrastruktuuri teekaardi objektide loetelu (kinnitatud 03.09.2014 Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 377),
https://www.hm.ee/sites/default/files/teekaardi_objektide_loend_03.09.2014.pdf
2. Lisa 2. Eesti osaluse strateegiline raamistik Euroopa Liidu teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni partnerlustes (kinnitatud 05.02.2015 Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 61),
https://www.hm.ee/sites/default/files/eesti_el_tai_partnerlustes_osalemise_strateegilise_raamistiku_eelnou.pdf
3. Lisa 3. Eesti kosmosevaldkonna tegevuskava 2016–2020